

Uitgelezen

D. Kampman, *Kritische beschouwingen over collaboratie. Stereotypering van de NSB*

Van Gorcum (Assen, 2011), ISBN 9789023248149, 263 pp., € 24,50.

In dit onderzoek wil de socioloog Kampman, zelf een kind van 'foute ouders', een ongunstiger oordeel over Nederlandse nationaalsocialisten dan het door hem onderzochte bronnenmateriaal laat veronderstellen, aan de orde stellen. Hij doet dat door een aantal hypothesen te onderzoeken, zoals: de schuld en de veroordeling van de zware gevallen die zich schuldig maakten aan racisme, deportatie en genocide, is maatschappelijk geprojecteerd op de totale sociale categorie Nederlandse nationaalsocialisten. Dit is een vorm van vooroordeel en stereotypering die in historisch onderzoek, zeker van zo'n complexe zaak als collaboratie, herhaaldelijk voorkomt, alhoewel dat onjuist en onwetenschappelijk is. Bovendien worden nog steeds kinderen veroordeeld voor de

foute keus die hun ouders maakten. Kampman stelt uitdrukkelijk dat het niet zijn bedoeling is fascisme of nationaal-socialisme te rehabiliteren. Beide stromingen zijn voor hem, alhoewel historisch te begrijpen, onaanvaardbaar en hij neemt er duidelijk afstand van.

Projectie

Kampman onderzocht een twintigtal publicaties, zoals: L. de Jong, *Het Koninkrijk der Nederlanden in de Tweede Wereldoorlog*; A. Belinfante, *In plaats van Bijltesdag. De geschiedenis van de bijzondere rechtspleging na de Tweede wereldoorlog*; I. Tames, *Besmette jeugd. De kinderen van NSB'ers na de oorlog*. Hij concludeert dat er sprake is van projectie (racisme, deportatie en genocide worden toegeschreven aan alle Nederlandse nationaalsocialisten), van stereotypering en van soms onjuiste geschiedschrijving op grond van interpretatie-uitspraken die niet gesteund werden door aangevoerd feitenmateriaal. Vanuit deze ontsluiting van de ongunstige stereotypering en daarmee samenhangend van een onjuiste analyse van de positie van de Nederlandse nationaalsocialisten komen, zo zegt Kampman, de contouren van een nieuwe geschiedschrijving naar voren. Daarvoor kan hij slechts een schets geven in de vorm van een aantal op zijn onderzoek gebaseerde plausibele interpretatie-uitspraken. Zoals: de NSB, een organisatie van 'gewone mensen', was in de jaren '30 een historisch te begrijpen politieke organisatie met een binnen het kader van een democratische politiek verwijtbare politieke visie.

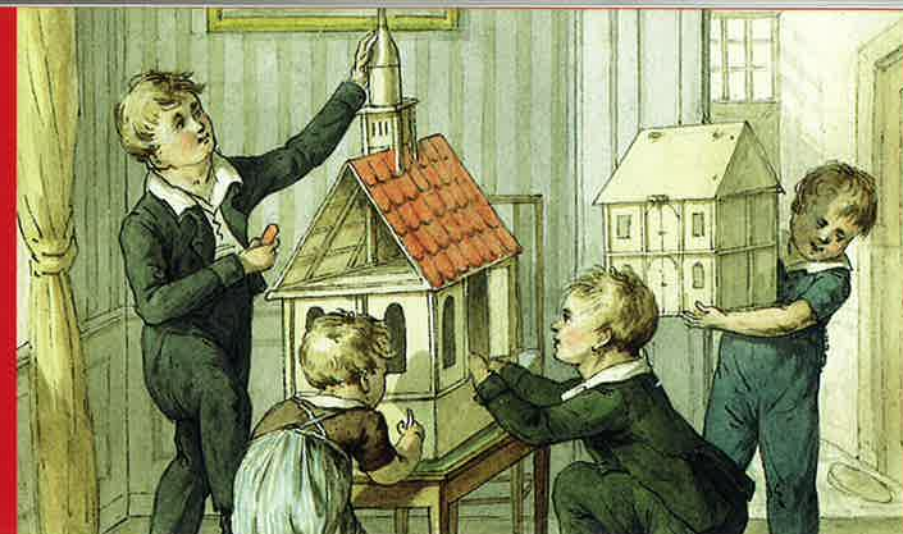
Denkrichting

Ook nu nog wordt de informatie over collaboratie beheerst door vooroordelen en stereotyperingen, die onbevoor-

oordeeld en onafhankelijk onderzoek in de weg staan, aldus Kampman. Een onderzoek doen zoals het onderhavige, is op grond van de onderwerpkeuze een heikele onderneming. Het wordt bovendien gehinderd door het verschijnsel van niet-kwantificeerbare grootheden, dat overigens in alle geschiedschrijving wel voorkomt, omdat niet alle archieven en data uit het verleden bewaard zijn. Toch is het een sereen en helder boek geworden, dat voor historici en archivariissen van groot belang is, vooral vanwege de gevolgde onderzoeksmethodiek. Voor archivariissen geeft het een denkrichting om nog eens te bezinnen op een niet te lichtvaardige selectie van te bewaren archiefbescheiden met betrekking tot dit soort aangelegenheden. ■

Koos Linders ■ filosoof en eindredacteur *Land van Herve*.

Agenda

Evenementen

Vanaf 4 april 2013
Red een portret

Op 4 april 2013 start het Stadsarchief Amsterdam de actie 'Red een Portret' met een feestelijke benefietavond. Tijdens deze avond wordt de website gelanceerd waarop bezoekers kunnen bijdragen aan het digitaliseren en identificeren van tienduizenden portretten van Fotostudio Merkelbach uit de periode 1913-1969. Om deze grote collectie kwetsbare glasnegatieven voor de toekomst te behouden is Red een Portret opgezet. Uw bijdrage is onmisbaar om de actie te doen slagen. De opbrengst van deze avond komt ten goede aan het project.

Locatie: Stadsarchief Amsterdam
Info: www.stadsarchief.amsterdam.nl

19-21 april 2013
Historisch Festival Almelo

Op 19, 20 en 21 april wordt in het Schelfhorstpark in Almelo het Historisch Festival Almelo georganiseerd. Een gevarieerd programma voor jong en oud met als hoogtepunten de Slag om Ruigenrode. Neem een kijkje bij de historische markt en beleef de oude ambachten van toen of doe mee aan de 'Grootste BBQ van Twente' op zaterdagavond. Heerlijk met de hele familie of romantisch met z'n tweetjes culinair genieten rondom het vuur onder het genot van een drankje en muzikale omlijsting uit de tijd van toen.

Locatie: Schelfhorstpark, Almelo
Info: www.historischfestivalalmelo.nl

20 juni 2013
Nationale aggregatiedag

Op 20 juni 2013 organiseert het consortium rond de 'Digitale Collectie Nederland' een landelijk evenement rond het samenbrengen en uitwisselen van metadata. Wat zijn de consequenties als ik mijn 'metadata beschikbaar stel voor aggregatie? En wie maakt er gebruik van? Tijdens deze dag lichten de nationale aggregator Digitale Collectie Nederland en elk domein de stand van zaken toe. In workshops wordt uitgebreid ingegaan op actuele ontwikkelingen in techniek en rechten rond metadata en aggregatie. Daarnaast komen er diverse praktijkvoorbeelden voorbij van beschikbaarstelling en gebruik (onder andere Europeana).

Locatie: Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE), Amersfoort
Info: www.den.nl/agenda

Tentoonstellingen

Tot en met 25 augustus 2013
Vader & zonen

Hoe werden kinderen rond 1800 opgevoed? Waar speelden ze mee en waar groeiden ze mee op? Vragen die vanaf zondag 31 maart beantwoord worden in de tentoonstelling 'Vader & zonen' in museum Huis Van Gijn. Centraal staan acht dagboekjes met tekeningen en aquarellen door vader Jacob de Vos (1774-1844), waarin hij dagelijks verslag doet van de opvoeding van zijn vier zontjes. De talloze getekende situaties afgewisseld met

Tekening uit een van de dagboeken met tekeningen en aquarellen door vader Jacob de Vos, 1809.

grappige en soms opvoedende tekstjes geven een inkijkje in de opvoeding van een middenklasse gezin aan het begin van de 19e eeuw. Naast de tekeningen is ook het afgebeelde speelgoed te zien, afkomstig uit de collectie van Huis Van Gijn.

Locatie: Huis Van Gijn, Dordrecht
Info: www.huisvangijn.nl

Tot en met 31 december 2013
W.E. Blog

Bezoekers van het Museum voor Communicatie duiken in de privélevens van drie Nederlandse gezinnen. Met W.E. Blog onderzoekt het museum waarom mensen bloggen over hun persoonlijke omgeving en waar hun grenzen liggen. Het verhaal van de gezinnen werd door documentairemaakster Anne Geelen in drie reportages